

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ СИСТЕМНОГО РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Олег СТАХІВ

Західноукраїнський національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-8802-5015>

e-mail: stahiv_olvo@ukr.net

Розкрито актуальність проблеми вдосконалення методики аналізування макроекономічних та соціальних передумов розвитку закладів охорони здоров'я.. Узагальнено макроекономічні результати функціонування закладів охорони здоров'я України у 2010-2020 рр. Охарактеризовано підприємницьку активність у сфері охорони здоров'я в Україні та Тернопільській області у 2014-2020 рр. Наведено фінансово-економічні результати діяльності закладів охорони здоров'я в Україні та Тернопільській області у 2014-2020 рр. Здійснено порівняльний аналіз фінансових результатів до оподаткування діяльності закладів охорони здоров'я Тернопільській області та України у розрахунку на один суб'єкт господарювання у 2014-2020 рр. Охарактеризовано рівень плінності кадрів та оплати праці у закладах охорони здоров'я України у 2010-2020 рр. Наведено інтелектуально-кадрове забезпечення закладів охорони здоров'я України у 2010-2020 рр.

Ключові слова: охорона здоров'я; медичні послуги; підприємства; системний розвиток; макроекономічні і соціальні передумови.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2022-5-15>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Потенціал системного розвитку закладів охорони здоров'я на мікрорівні формується в площині прийняття ефективних управлінських рішень керівництвом підприємства (організації), які дозволяють раціоналізувати та оптимізувати діяльність суб'єкта господарювання відповідно до потреб клієнтів закладів охорони здоров'я, посилюючи при цьому якість та асортимент діагностичних і лікувальних послуг.

Водночас реформування національної системи надання медичних послуг в Україні створило передумови для встановлення інноваційної кон'юнктури ринку, яка дозволила сформувати сприятливе середовище для підвищення рівня підприємницької активності у сфері охорони здоров'я та загострила боротьбу між гравцями ринку за здатність набувати і утримувати конкурентні переваги. Таким чином, алгоритм аналізування управління системним розвитком закладів охорони здоров'я повинен включати дослідження як у зрізі оцінювання внутрішньої діяльності безпосередньо закладів охорони здоров'я, так і додатково враховувати тенденції макросередовища та дію соціальних чинників.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Предметом досліджень у сфері управління розвитком суб'єктів господарювання стали численні публікації К. Бужимської, І. Царука [1,с.278-287], Т. Васильціва, О. Ярошка [2,с.132-136], Р. Грінченко [4,с.53-58], І. Запихляка, Г. Зелінської, С. Побігуна [5,с.204-209], Р. Захарчина [6,с.245-250], Р. Лупака, А. Дідич [8,с.248-252] та інших науковців. Специфіка аналізування та дослідження проблем системного розвитку у сфері послуг та безпосередньо у системі охорони здоров'я достатньо комплексно представлена у наукових публікаціях В. Грабовського, П. Клименка [3,с.136-142], О. Мартинюка, Н. Курдибанської [9,с.75-79], С. Назарка [10,с.170-175], І. Хвостіної [11,с.30-33] та інших дослідників. Розвиток методико-прикладних засад аналізування сталого і системного, комплексного розвитку підприємств, у т. ч. сфери послуг та охорони здоров'я, стали предметом наукових дискурсів таких науковців, як Н. Коваленко [7,с.69-77], О. та О. Ястремських [12,с.214-226], М. Куницької-Іляш [13,с.8-15] та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Однак швидкозмінна ситуація зовнішнього та внутрішнього середовища вітчизняних підприємств обумовлює потребу як у вдосконаленні методики аналізування передумов їх розвитку, так і тяглості відповідних досліджень.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є проведення аналізу макроекономічних та соціальних передумов задля формування необхідної інформаційно-аналітичної основи ефективного управління системним розвитком закладів охорони здоров'я в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В цілому, оцінювання макроекономічних індикаторів функціонування суб'єктів господарювання, основним видом економічної діяльності яких є надання послуг у сфері охорони здоров'я, підтвердило тезу формування висококонкурентного середовища, яке у статистичній оцінці упродовж 2010-2020 рр. в Україні відобразилося у майже трьохкратному кількісному зростанні суб'єктів медичних послуг з 25 до 69 у розрахунку на 100 тис. населення, більш ніж дворазовому нарощенні обсягу реалізованих послуг, що припадає на один суб'єкт господарювання, з 74 до 167 тис. дол. США.

Примітно, що у структурному вимірі понад 90 % учасників ринку медичних послуг станом на 2020 рік відносилися до суб'єктів малого підприємництва, в тому числі в середньому 75 % припадає на фізичних осіб-підприємців. Порівняльний аналіз макроекономічних результатів функціонування закладів охорони здоров'я на національному та регіональному рівнях показав, що даний регіон слід віднести до територій із порівняно високим рівнем підприємницької активності у сфері охорони здоров'я, так як упродовж 2014-2020 рр. кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання з медичним профілем у розрахунку на 10 тис. населення та частка фізичних-осіб підприємців перевищувала середньодержавний рівень на 17 % та 6 % відповідно.

З одного боку, ділова активність малого бізнесу інтенсифікує процеси конкурентної боротьби між суб'єктами господарювання та виступає однією з макроекономічних передумов і характеристик системного розвитку закладів охорони здоров'я. З іншого боку, обмежені інвестиційно-фінансові можливості, неоднозначні стандарти управлінської культури та компетенцій персоналу мікропідприємств охорони здоров'я підвищують ризики стабільного розвитку, які ототожнюються здебільшого із максимізацією прибутку у поточних звітних періодах та не враховують потребу стратегічно-варіативного планування діяльності медичної компанії у залежності від мінливості ситуації та викликів часу. Зокрема, пандемія COVID-19 наочно продемонструвала недостатню неготовність закладів охорони здоров'я ефективно функціонувати в умовах підвищеного попиту населення на окремі види медичних послуг.

Результати аналізу узагальнених фінансово-економічних результатів функціонування підприємств сфери охорони здоров'я України у 2010-2020 рр. дозволили виявити суперечливу закономірність кількісного зростання обсягів наданих послуг у 2,3 рази при збереженні наднизького рівня рентабельності операційної діяльності (у 2014 та 2015 рр. вона була збитковою на рівні 3,7 % та 0,5 % відповідно, в той час як в середньому за період показник закріпився на позначці 3 %) та значної чисельності збиткових підприємств, яка, не зважаючи на сталу тенденцію до зниження їх частки з 40 % до 24 % упродовж досліджуваного періоду залишалася доволі високою. Заклади охорони здоров'я Тернопільської області в цілому повторюють загальнонаціональні тренди низької прибутковості, проте характеризуються вищим рівнем збитковості в межах 28-42 % та майже вдвічі нижчими обсягами реалізованих медичних послуг.

Низький рівень дохідності закладів охорони здоров'я засвідчує факт слабкості їх фінансово-економічного розвитку та стійкості до чинників агресивного мінливого середовища, недосконалості використовуваних, часто застарілих методів управління розвитком, як на етапі планування витрат та доходів, так і у процесі організації медичних послуг, що у підсумку підвищує собівартість операційної діяльності у тому числі через малі обсяги наданих послуг. Такий стан справ сигналізує потребу впровадження нових антикризових підходів до управління медичними закладами, які у результаті проведення комплексних реорганізаційних заходів мали б оптимізувати стан фінансово-господарської діяльності та забезпечити нарощення асортименту послуг з високим рівнем попиту серед пацієнтів та прийнятною ефективністю, що дозволило б у підсумку покривати власні витрати доходами, а накопичені фінансові ресурси спрямовувати в інвестиції та на досягнення цілей системного розвитку закладу охорони здоров'я.

Поширеність проблеми низьких фінансово-економічних результатів медичних закладів сьогодення, у великій мірі, пов'язана з особливостями ретроспективного бюджетного фінансування охорони здоров'я перших десятиліть незалежності України. По-перше, нерациональне управління фінансовими ресурсами менеджерами-лікарями без управлінського досвіду та відповідних знань і навичок послаблювало рівень мотивації персоналу, відтак не сприяло появі нових

раціоналізаторських ідей та ініціатив, а також створило передумови для тінізації значної частини доходів отриманих унаслідок надання медичних послуг. По-друге, незрілість ринкового конкурентного середовища через слабкий рівень підприємницької активності приватних закладів каталізувало процес консервації та певного старіння номенклатури, асортименту, якості та сервісу послуг.

З іншого боку, поетапне впровадження реформи фінансування системи охорони здоров'я та медичних закладів на первинному та вторинному рівнях у 2019-2020 рр. дещо видозмінило усталений порядок взаємовідносин між пацієнтами, лікарями та державою, спрямувавши кошти не на традиційну підтримку діяльності мережі закладів охорони здоров'я, а на фінансування потреб пацієнтів через закупівлю і доступ до відповідних медичних послуг. У практичному вимірі, на перший погляд, це відобразилось у 7-кратному зростанні величини прибутку до оподаткування, що припадає на одне підприємство медичного профілю, з 15 до 110 тис. дол. США у 2019-2020 рр. та трьох разовому зростанні рівня рентабельності операційної діяльності закладів охорони здоров'я з 3,7 до 11,3 %. Водночас, з іншого боку, значне прискорення темпів фінансово-економічного розвитку 2020 року слід також пояснювати через призму поширення коронавірусної інфекції, яка у 2020 році створила передумови для 6-разового зростання державних бюджетних видатків та асигнувань (з 19 до 111 дол. США на одну особу) на забезпечення поточних витрат закладів охорони здоров'я у період пандемії COVID-19, збільшивши при цьому обсяги капіталовкладень у закупівлю спеціальних приладів та устаткування, модернізацію та переобладнання існуючих медичних закладів під COVID-потреби, а також значно підвищила попит населення на платні лабораторно-діагностичні та лікувальні послуги. У підсумку підприємства сфери охорони здоров'я в Україні та Тернопільській області у результаті надання медичних послуг у 2020 р. акумулювали понад 100 та 120 тис. дол. США річного прибутку до оподаткування на одне підприємство відповідно. Слід акцентувати увагу, що у попередні звітні періоди, сумарні фінансові результати діяльності закладів в Україні та Тернопільській області набирали здебільшого від'ємних значень, тобто функціонування закладів охорони здоров'я у фінансовому вимірі було нерентабельним та збитковим, а сума збитків за період 2014-2019 рр. склала 7,4 тис. дол. США в Україні та 15 тис. дол. США в Тернопільській області.

Варто відзначити, що якість управління інноваційно-інвестиційними процесами на підприємствах медичного профілю все ще низька, відтак наявні інвестиційні ресурси використовуються здебільшого на ремонт уже діючого обладнання, ніж закупівлю нового з високим рівнем технологічності та діагностичної точності. Зокрема, у 2010-2020 рр. понад 95 % капіталовкладень підприємств сфери охорони здоров'я спрямовувались на нарощення матеріальної складової. У кількісному вимірі розмір капіталовкладень у розрахунку на один суб'єкт господарювання, за винятком 2020 року залишався на сталому невисокому рівні – 20,6 тис. дол. США, в той час як у 2020 р. зріс більш ніж у три рази до 69,3 тис. дол. США, у тому числі у результаті значних бюджетних асигнувань через поширення коронавірусної інфекції. Додатково у 2020 р. заклади охорони здоров'я більш активно включилися у процеси цифровізації економіки, що дозволило наростити капіталовкладення медичного бізнесу у нематеріальні активи через придбання програмного забезпечення у 14 разів за період 2019-2020 рр. Відсутність системного підходу до управління інноваційно-інвестиційним потенціалом, в тому числі через залежність від бюджетних фінансових надходжень, ускладнює процес системного розвитку закладів охорони здоров'я та актуалізує потребу у розробці і реалізації комплексу заходів, які забезпечуватимуть системність та безперервність інноваційної трансформації підприємств галузі.

Моніторинг ситуації щодо зайнятості, мобільності кадрів на підприємствах сфери охорони здоров'я, а також рівня оплати їх праці підтвердив гіпотезу, що рівень матеріальної мотивації працівників медичних закладів залишався низьким. Зокрема, упродовж 2010-2020 рр. рівень плинності кадрів практично у три рази перевищував природне порогове значення 5 %, а рівень середньомісячної заробітної плати штатних працівників закладів охорони здоров'я коливався в межах 130-334 дол. США, що майже на третину нижче від середньодержавного рівня. Незважаючи на те, що кількість зайнятих працівників у розрахунку на один заклад охорони здоров'я у 2020 р. на противагу до 2010 р. зростає утричі з 9 ос. до 27 ос., медичний бізнес й надалі продовжує залишатися менше привабливим для працевлаштування. Разом з тим надвисока плинність медичних працівників підвищує ризик вимивання та відтоку висококваліфікованих кадрів з системи охорони здоров'я, погіршує трудову дисципліну та соціально-психологічний клімат в колективі, знижує згуртованість та якість функціонування налагоджених внутрішньо-організаційних, комунікаційних каналів між медичними працівниками, підвищує фінансові витрати на пошук,

навчання та адаптацію нових працівників та, у підсумку, призводить до зниження якості медичних послуг, низького рівня сервісу їх надання.

У структурному вимірі якості інтелектуально-кадрових ресурсів закладів охорони здоров'я додатково детермінується параметрами забезпеченості лікарями та середнім медичним персоналом, в тому числі за профілем їхньої спеціалізації, рівнем кваліфікації, інтенсивністю старіння кадрів, а також наявності та тривалості практичного досвіду у сфері надання медичних послуг.

Загалом за період 2010-2020 рр. чисельність лікарів та середнього медичного персоналу, що припадає на 100 тис. населення, в Україні скоротилась майже на 20 % (з 517 лікарів на 100 тис. населення у 2010 р. до 430 – у 2020 р.) та понад 30 % відповідно, що в цілому негативно впливає на темпи та потенціал системного розвитку закладів охорони здоров'я в тому числі через обмеження можливостей ефективно задовольняти підвищений попит споживачів на лікувальні послуги. Водночас до позитивних трендів слід віднести тенденцію повільного омолодження вікової структури медичних кадрів працевлаштованих на підприємствах сфери охорони здоров'я, яка на практиці знайшла відображення у зниженні частки медичних працівників пенсійного віку на близько 10 % для лікарського та понад третину серед молодшого медичного персоналу відповідно.

Не менш важливе значення у процесі системного розвитку медичного підприємства відіграють дії управлінського характеру спрямовані на нарощення матеріально-технічних та інноваційно-технологічних засобів виробництва у вигляді медичного устаткування та обладнання. Оцінюючи техніко-технологічний рівень озброєності лікувальних установ України медичним обладнанням, слід зауважити, що за даними Центру медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України, рівень зносу технічних засобів у медичних закладах України коливається в межах 50-70 %. Понад 15 % рентгенологічно-діагностичного та лабораторного устаткування, яке перебуває на балансі медичних установ, станом на кінець 2020 року вийшли з ладу та не піддаються ремонту через моральну застарілість і зношеність. Водночас стан оснащення медичних закладів обладнанням з новітніми цифровими технологіями у загальній структурі наявного устаткування залишається обмеженим, хоч і у структурному співвідношенні у 2019-2021 рр. демонструє висхідну тенденцію до покращення значень з 20 % до 29 %. В абсолютному вимірі у 2010-2020 рр. в Україні простежувалась динаміка скорочення кількості рентгено-діагностичного обладнання з 283 од. до 258 од. у розрахунку на 1 млн населення та зменшення кількості ліжко-місць на 30 %. Водночас у регіональному зрізі Тернопільська область у більшій мірі повторює загальнонаціональні вектори розвитку, що засвідчує територіальних процесів комплексного реформування галузі охорони здоров'я держави.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У підсумку аналізування макроекономічних та соціальних передумов системного розвитку закладів охорони здоров'я встановлено, що підприємства медичного профілю характеризуються низьким рівнем рентабельності та прибутковості операційної діяльності, погіршенням матеріально-технічного забезпечення через повільне впровадження інноваційно-технологічних розробок у практичну діяльність та високим рівнем зносу медичного обладнання, погіршенням окремих кількісно-кваліметричних характеристик залученого медперсоналу та нестабільністю його мотивації до професійного зростання, зниженням пропозиції медичних послуг через скорочення кількості закладів охорони здоров'я.

До ключових викликів якісного та ефективного управління системним розвитком закладів охорони здоров'я слід віднести низьку якість професіоналізму топ-менеджерів закладів охорони здоров'я, нечітке делегування повноважень та субординації між керівниками структурних підрозділів, відсутність уніфікованої управлінсько-господарської стратегії розвитку, не сформованість належних комунікаційних каналів обміну даними та інформацією між споживачами та закладами, недосконала система моніторингу іміджу та репутації медперсоналу, підвищення рівня його кваліфікації. Відтак, засади методології аналізування системного розвитку підприємств охорони здоров'я є предметом подальших наукових пошуків у цій сфері дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бужимська К. О., Царук І. М. Механізми управління розвитком підприємства: сутність і структура. *Бізнес-інформ*. 2020. № 7. С. 278-287.
2. Васильців Т. Г., Ярошко О. Р. Фінансова безпека підприємства: місце в системі економічної

безпеки та пріоритети посилення на посткризовому етапі розвитку економіки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. Вип. 21.2. С. 132-136.

3. Грабовський В. А., Клименко П. М. Системний підхід до управління закладами охорони здоров'я. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України*. 2014. №3. С. 136-142.

4. Грінченко Р. В. Методи та інструменти формування механізму адаптації підприємства до змін. *Вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2019. Вип. 34. С. 53-58.

5. Запужляк І.Б., Зелінська Г.О., Побігун С.А. Підходи, методи та інструменти управління змінами в системі управління розвитком підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. №23. С. 204-209.

6. Захарчин Р.М. Сучасні виклики щодо формування економічної стратегії розвитку підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.7. С. 245-250.

7. Коваленко Н.В. Організаційне забезпечення управління розвитком підприємств: цілі, принципи, функції та завдання. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. №4. С. 69-77.

8. Лупак Р. Л., Дідич А. М. Економічні основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах ринкових відносин. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. Вип. 20.6. С. 248-252.

9. Мартинюк О. А., Курдубанська Н.Ф. Впровадження системи управління якістю в медичних закладах. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 6. С. 75-79.

10. Назарко С. О. Сучасна парадигма управління закладом охорони здоров'я в умовах проведення медичної реформи. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. №4(20). С. 170-175.

11. Хвостіна І.В. Механізм управління розвитком підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. №1. С. 30-33.

12. Ястремська О. М., Ястремська О. О. Управління розвитком підприємств: уточнення теоретичних положень. *Проблеми економіки*. 2020. № 1 (43). С. 214-226.

13. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Kynytska-Iliash M. V. Strategic approaches to the effective use of [intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise](#). *Науковий вісник Полісся*. № 2 (14). С. 8-15.

REFERENCES:

1. Buzhymyska, K. O., Tsaruk, I. M. (2020). Mechanisms of enterprise development management: essence and structure. *Business inform.* no. 7. pp. 278-287.

2. Vasylytsiv, T. G., Yaroshko O. R. (2018). Financial security of the enterprise: place in the system of economic security and priorities of strengthening at the post-crisis stage of economic development. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. Vol. 21.2. pp. 132-136.

3. Grabovskyi, V. A., Klymenko, P. M. (2014). A systematic approach to the management of health care facilities. *Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine*. no. 3. pp. 136-142.

4. Grinchenko, R. V. (2019). Methods and tools for forming a mechanism for adapting the enterprise to change. *Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*. Vol. 34. pp. 53-58.

5. Zapuhliak, I. B., Zelinska, G. O., Pobigun, S. A. (2018). Approaches, methods and tools for change management in the enterprise development management system. *Global and national economic problems*. no. 23. pp. 204-209.

6. Zaharchyshyn, R. M. (2014). Modern challenges in forming an economic strategy for enterprise development. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. Vol. 24.7. pp. 245-250.

7. Kovalenko, N. V. (2019). Organizational support of enterprise development management: goals, principles, functions and tasks. *Scientific notes of TNU named after VI Vernadsky. Series: Economics and Management*. no. 4. pp. 69-77.

8. Lupak, R. L., Didych, A. M. (2017). Economic bases of ensuring the competitiveness of the enterprise in market relations. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*. Vol. 20.6. pp. 248-252.

9. Martyniuk, O. A., Kurdybanska, N. F. (2016). Implementation of quality management system in medical institutions. *Black Sea Economic Studies*. Vol. 6. pp. 75-79.

10. Nazarko, S. O. (2019). The modern paradigm of health care management in the context of medical reform. *Problems and prospects of economics and management*. no. 4 (20). pp. 170-175.

11. Hvostina, I. V. (2015). Enterprise development management mechanism. *Investments: practice and experience*. no. 1. pp. 30-33.

12. Yastremska, O. M., Yastremska, O. O. (2020). Management of enterprise development: clarification of theoretical provisions. *Problems of the economy*. no. 1 (43). pp. 214-226.

13. Vasylytsiv, T. G., Lupak, R. L., Kynytska-Iliash, M. V. Strategic approaches to the effective use of [intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprise](#). *Scientific Bulletin of Polissya*. № 2 (14). pp. 8-15.

MACROECONOMIC AND SOCIAL PREREQUISITES OF THE SYSTEMIC DEVELOPMENT OF HEALTHCARE INSTITUTIONS IN UKRAINE

Oleg STAHIV
Western Ukrainian National University

The purpose of the article is to substantiate the theoretical and methodological foundations of the study, to determine the specifics, as well as to build a system of management elements for the systemic development of health care facilities. The purpose of the article is to conduct an analysis of macroeconomic and social prerequisites for the formation of the necessary information and analytical basis for effective management of the systemic development of health care institutions in Ukraine.

The macroeconomic results of the functioning of health care institutions of Ukraine in 2010-2020 are summarized. The entrepreneurial activity in the field of health care in Ukraine and the Ternopil region in 2014-2020 is characterized. The financial and economic results of the activity of health care institutions in Ukraine are presented and Ternopil region in 2014-2020. A comparative analysis of the pre-tax financial results of health care institutions in Ternopil region and Ukraine per business entity in 2014-2020 was carried out. The level of staff turnover and wages in health care institutions of Ukraine in 2010-2020 was characterized. The intellectual and personnel support of health care institutions of Ukraine in 2010-2020 is given.

The practical significance of the research results is that the key challenges of high-quality and effective management of the system development of health care institutions have been identified, which include the low quality of professionalism of top managers of health care institutions, unclear delegation of powers and subordination between heads of structural units, lack of a unified management and economic development strategy, lack of formation of proper communication channels of data and information exchange between consumers and institutions, imperfect system of monitoring the image and reputation of medical personnel, raising the level of their qualifications.

The scientific novelty of the research results is that the method of analyzing macroeconomic and social prerequisites for the development of healthcare institutions has been improved.

Keywords: *health care; medical services; enterprises; system development; macroeconomic and social prerequisites.*